

jhr. mr. A. F. O. van Sasse van Yssel, oud-president van het gerechtshof te Den Bosch, als voorzitter op, leden waren een tweede lid van de Eerste Kamer, prof. jhr. dr. B. C. de Savornin Lohman, hoogleraar te Utrecht, en de oud-minister-president, jhr. mr. Ch. J. M. Ruys de Beerenbrouck, voorzitter van de Tweede Kamer. Het feit dat die commissie in diep geheim bijeenkwam, wekte bij de journalisten die van haar bestaan vernamen, het vermoeden dat zij zich over een kwestie moest uitspreken waarmee de koninklijke familie te maken had, en zij namen daarbij dan aan dat prins Hendrik, die in juli '34 onverwachts aan een hartaanval was bezweken, in de zaak gemoeid was geweest – een en ander was voor de hoofdredacties die door die journalisten ingelicht werden, aanleiding, geen ruchtbaarheid aan de zaak te geven.

Die *conspiration de silence* nu, werd op 1 juni '35, ruim een maand nadat Musserts NSB bij de provinciale statenverkiezingen op slag bijna 8% van de uitgebrachte stemmen behaald had, door het weekblad van de NSB, *Volk en Vaderland*, doorbroken. Onder de koppen: 'Tweeërlei recht. De regering blijft werkeloos. Het parlement verzaakt zijn controleplicht', publiceerde het blad een hoofdartikel waarin meegeedeeld werd dat tegen van 't Sant een aanklacht wegens oplichting ingediend was, dat die aanklacht door de justitie niet in behandeling was genomen en dat hem, alsof er niets aan de hand was, eervol ontslag was verleend (vandaar het 'tweeërlei recht' – een ondersteunde werkloze die een tientje aan inkomsten verzwegen had, kwam prompt voor de rechter) maar dat alleen maar een scheidsgerecht gevormd was dat in het gebouw van de Eerste Kamer in het geheim bijeenkwam. 'Alles schijnt te worden gedaan', aldus *Volk en Vaderland*, 'om de zaak in een onderonsje af te doen.'¹

Nagenoeg de gehele pers zweeg over dit artikel, zij het dat *De Volkskrant*, onder verwijzing naar het stuk, een verbod van het weekblad van de NSB eiste en dat *De Maasbode*, het meest gezaghebbende katholieke dagblad, zijn lezers het advies gaf, de uitspraak van het scheidsgerecht af te wachten. Onder de kop 'De Haagse regenten-affaire' zette *Volk en Vaderland* op 8 juni zijn aanval voort – daags tevoren, op 7 juni, had toen *De Telegraaf* ('wij kenden de feiten reeds sedert een half jaar') de juistheid van de door *Volk en Vaderland* gepubliceerde gegevens bevestigd (er aan toevoegend dat van 't Sant er van beticht werd, een valse handtekening geplaatst te hebben), en een dag later, 8 juni, publiceerde het Amsterdamse dagblad (welks hoofdredactie in die tijd nauwe relaties met Mussert onderhield) een hoofdartikel waar

¹ *Volk en Vaderland*, 1 juni 1935.